

***Il Risorgimento nella lingua e nella cultura italiana.* Międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana przez Włoski Instytut Kultury w Warszawie oraz Instytut Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa, 13-14 października 2011**

W dniach 13-14 października 2011 roku odbyła się w Warszawie międzynarodowa konferencja naukowa pt.: *Il Risorgimento nella lingua e nella cultura italiana*, współorganizowana przez Włoski Instytut Kultury w Warszawie oraz Instytut Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Okazją do podjęcia w gronie specjalistów – językoznawców, literaturoznawców, historyków i politologów – refleksji nad dziedzictwem okresu walk narodowowyzwoleńczych oraz nad jego znaczeniem dla współczesnego poczucia włoskiej tożsamości narodowej stała się przypadająca w bieżącym roku, szeroko celebrowana we Włoszech i na świecie, 150. rocznica proklamowania zjednoczonego Królestwa Włoch. Inicjatorką konferencji była Profesor Anna Tylusińska-Kowalska, Dyrektor Instytutu Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej.

Konferencję otworzyła swym wystąpieniem Dyrektor Włoskiego Instytutu Kultury, Paola Ciccolella. Powitała serdecznie gości w gmachu Instytutu, życząc owocnych obrad oraz zapraszając do udziału w pozostałych uroczystościach towarzyszących obchodom rocznicy zjednoczenia Włoch. Również Profesor Sambor Grucza, Dziekan Wydziału Lingwistyki Stosowanej UW, do którego przynależy Instytut Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej, jako współgospodarz konferencji podziękował za przybycie uczestnikom oraz wyraził nadzieję na dalszą współpracę swej jednostki z reprezentowanymi przez nich instytucjami. Z kolei Profesor Anna Tylusińska-Kowalska wyraziła szczególną wdzięczność Dyrektorowi Włoskiego Instytutu Kultury za wspaniałą współpracę przy organizacji konferencji oraz Dziekanowi Wydziału Lingwistyki Stosowanej za ciepłe przyjęcie grona italianistów oraz widoczne wsparcie udzielone nowo powołanej sekcji włoskiej IKLA, mającej kształcić profesjonalnych tłumaczy języka włoskiego z pogłębionym przygotowaniem kulturowym.

Pierwsza sesja naukowa konferencji poświęcona została problematyce lingwistycznej. Profesor Elżbieta Jamrozik, jedna z najwybitniejszych polskich językoznawców-italianistów, wystąpiła z opartym na własnych doświadczeniach oraz badaniach referatem na temat promocji języka włoskiego w Polsce jako aspektu polityki kulturalnej. Gość z Zagrzebia, profesor Vesna Dezelić, zajmującą przedstawiła sprawę recepcji oraz inspiracji twórczością najslynniejszego włoskiego poety doby Risorgimento, Alessandro Manzoni, w społecznościach posługujących się językiem chorwackim. Doktor Giulia Pelillo z Uniwersytetu w Heidelbergu poddała analizie lingwistycznej mało znane, a ważne, teksty autobiografii uczestników tzw. brigantaggio, ludowego buntu wobec wojsk piemonckich, próbujących narzucić prawa zjednoczonego państwa włoskiego opornemu Południu. Reprezentująca środowisko warszawskie doktor Marta Kaliska wystąpiła z cie-

kawym porównaniem współczesnej i dawnej prasy włoskiej z perspektywy językowej.

Po przerwie obiadowej wznowiono obrady, których tematyka koncentrowała się tym razem wokół aspektów literaturoznawczych w ujęciu interkulturowym. Profesor Edgar Radtke, wybitny italianista z Uniwersytetu w Heidelbergu, dokonał oceny zjawiska wielości dialektów języka włoskiego dla sprawy Risorgimenta, ilustrując tę istotną problematykę szerokim kontekstem europejskim. Doktor Małgorzata Trzeciak z Uniwersytetu Warszawskiego przekonująco ukazała bliskie związki kulturalne polsko-włoskie poprzez charakterystykę mitu Tadeusza Kościuszki u poetów romantycznych na przykładach Adama Mickiewicza oraz Giacomina Leopardiego.

Kolejna wieczorna interkulturowa sesja literaturoznawcza została zdominowana przez odniesienia do problematyki zjednoczenia Włoch z punktu widzenia Europy Północnej. Profesor Monica Cioli z Uniwersytetu w Trydencie mówiła ze znanstwem o recepcji włoskich walk narodowowyzwoleńczych w Niemczech w kontekście nasuwającej się analogii pomiędzy losami obu narodów w XIX wieku. Światowej sławy uczony i znany tłumacz literatury włoskiej w Wielkiej Brytanii, profesor Joseph Farrell, wybitny przedstawiciel środowiska italianistów w Glasgow, a obecnie wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego, rozwinął kwestię postawy obecnych na Sycylii Brytyjczyków wobec słynnej Wyprawy Tysiąca Czerwonych Koszul Giuseppe Garibaldiego na podbój wyspy i całych Południowych Włoch. Na zakończenie pierwszego dnia obrad doktor Krzysztof Fordoński z Uniwersytetu Warszawskiego w interesujący sposób zarysował obraz Włoch we wczesnej twórczości Edwarda Morgana Forstera.

Wieczorem uczestnicy konferencji wzięli udział w koncercie polskiej i włoskiej muzyki dawnej w Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich Uniwersytetu Warszawskiego oraz w uroczystym bankiecie wydanym przez Dyrektora Włoskiego Instytutu Kultury.

W drugim dniu, 14 października, obrady konferencji odbywały się w siedzibie Wydziału Lingwistyki Stosowanej UW. Przeważała problematyka historyczno-literacka. Przybyły z Florencji historyk i politolog, profesor Fulvio Conti, zaprezentował wyniki swych oryginalnych badań na temat dziejów mitu Dantego w zjednoczonych Włoszech oraz jego zawłaszczania przez różne opcje polityczne i ideologiczne. Profesor Lia Fava Guzzetta z Uniwersytetu ROMA 4 przybliżyła zebrany ujęcie tematów miłości i ojczyzny, które podjął w swej mało znanej, wczesnej twórczości sycylijski pisarz Giovanni Verga. Wreszcie historyk i italianista z Warszawy, Piotr Podemski, podjął próbę odpowiedzi na ważne, choć kontrowersyjne pytanie o inspiracje Risorgimentem w myśli włoskiego faszyzmu.

Na wieńczącą konferencję ostatnią sesję historyczno-literacką składały się dwa referaty. Pracujący w Instytucie Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej UW doktor Dario Prola przedstawił wyniki własnych pionierskich badań nad odniesieniami do okresu i mitu Risorgimenta w twórczości współczesnego pisarza włoskiego, Gesulada Bufalina. Profesor Anna Tylusińska-Kowalska jako najwybitniejszy znawca włoskiego piśmiennictwa wspomnieniowego omawianego okresu

podsumowała tematykę całej konferencji przekrojową analizą mitów romantycznych w autobiografiach bohaterów Risorgimenta.

Należy podkreślić nadzwyczaj dobrą, sprzyjającą naukowej refleksji, atmosferę konferencji, bardzo wysoki poziom naukowy prezentowanych referatów oraz duże zaangażowanie dyskusyjne uczestników konferencji. Raz jeszcze okazało się bowiem, że problematyka Risorgimenta, zjednoczenia Włoch oraz zasadniczych wyborów, jakich wówczas dokonano, dotąd rzutuje bezpośrednio na losy oraz mentalność Włochów jako narodu, a dodatkowo staje się szczególnie dziś tematem nad wyraz aktualnym z uwagi na dające się dostrzec analogie pomiędzy tą pozornie odległą już epoką a kompleksem bieżących problemów politycznych, społecznych, ekonomicznych i kulturalnych związanych z kolejnymi turbulencjami w procesie integracji europejskiej.

Piotr Podemski
Uniwersytet Warszawski